

Ese de dóce ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrarin de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacs'a 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretinlu publicatiuniloru se se anticipa.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Invitare de prenumeratiune

la

„LUMIN'A.“

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Cu prim'a Ianuaru 1874 „Lumin'a“ intra in alu treile anu alu esistintiei sale.

Pretiulu de prenumeratiune remane si mai departe:

Pentru Austro-Ungari'a 6 fl. v. a. pe anu, ér pe diumetate de anu 3 fl. v. a.

Pentru Romani'a 9 fl. v. a. pe anu, si 4 fl. 50 cr. v. a. pe diumetate de anu.

Rugamu pre d. d. prenumeranti a grabi cu renoirea abonamentului, ca se ne potemu orientá in privinti'a tiparirii esemplarielor; ér pre cei in restantia cu pretiulu ii rugamu a-si depurá detori'a.

Speramu cá d.d. protopopi, d.d. inspectori si alti barbati inteliginti nu vor fi mai pucinu interesati de „Lumina“, ci vor binevoi a luá asuprale si asta data sarcin'a de colectanti ai prenumeratiuniloru.

„Lumin'a“ va aparé ca pana aci cu punctualitatea cea mai mare; ér in privinti'a cuprinsului, *partea instructiva va dá publicului unu materialu mai estinsu.*

Cu esemplare complete dispunemu dela primulu numeru din anulu acest'a.

Aradu, 18. Decembre 1873.

Redactiunea „Luminei“.

Cuventare

la

Nascerea lui Cristosu.

„Poporulu celu ce umblá intru intunerecu a vedintu lumina mare, cei ce locuiti in laturea si in umbr'a mortii lumina va streluci preste voi.“
Isaia IX. 2. —

Ce stralucire ne mai vediuta acopere astadi tienutulu Vitleemului? Ce stéua luminósa plutesce dela resaritu spre Vitleemu? Toti sunt pusi in uimire! toti sunt rapiti de fenomenulu cerescu, nepricependu ce póte fi. Pastorii Vitleemului stau incremeniti, candu deodata audu resunandu o voce: *Nu ve temereti cá éta vestescu vóue bucuria mare, carea va fi la totu poporulu, cá s'a nascutu vóue astadi mantuitoriu, carele este Cristosu Domnulu in cetatea lui Davidu;* — *érá glasulu angerului.*

Ca fulgerulu strebatu vestea acést'a minunata dela resaritu pana la apusu, médiadi si média-nópte si pana la marginele pamentului umplendu pre toti de bucuria,

in cátu universulu intregu érá miscatu la melodiele subline executate de corurile angeriloru si serafimiloru: *Marire intru cei de susu lui Ddieu si pre pamentu pace intre ómeni bunavoire!*

O santa di in care s'a nascutu Cristosu mantuitorulu lumei, nóue celoru ce locuiámu intru intunerecu si in umbr'a mortii lumina resarindu! O santa si maiestatica di, in care murulu ce despartié ceriulu de pamentu s'a surpatu, cu ce santiania te vom serbá? O! Isuse Cristóse care infasiatu in scutece jaci culcatu in ieslea dobitocésca, cum vom serbá nascerea ta? Magii dela resaritu ti-au adusu daruri: auru, smirna si tamaia. Ér noi cari n'avemu auru, ce daru se-ti aducemu? Ti-vom duce si noi ca pastorii Vitleemului bucuri'a nóstra nemarginita si inchinatiunea, ce se cuvine unui imperatu mare si puternicu! —

Poporulu jidovescu robise multu in Egiptu, paharulu suferintieloru lui se umpluse, si érá aprópe sè se sfersiésca, déca in momintele supreme Iehov'a nu li tramitea pre unu Moisie se-ii mantuiesca. In tocmái asia némulu omenescu érá se piéra in noianulu pecatelor si foradelegiloru sale déca Ddieu nu trimitea pre filu seu si Domnulu nostru Isusu Cristosu, ca elu se indrepte moravurile scapatate ale ómeniloru, luminandu-le mintile si aratandu-le calea cea drépta. Mare gratia este acést'a pentru némulu omenescu! Cristosu filu lui Ddieu sè iee pre sine chipulu unui robu, descindiendu de pe tronulu Damnedieirei sale aici pre pamentu, in lumea desiérta. Istori'a póte aratá mari epóce, dar nascerea lui Cristosu nu are, nici póte ave parechia. Séu dóra ati vediutu voi candu-va I. A! pre unu imperatu, mare in firea sa, mare in faptele sale, de buna voia sè se cobóra la statulu celui din nrma supusu alu seu? Nu credu se fiti vediutu. Acést'a unu muritoriu nu ar face, si Cristosu a facut'o! a facut'o pentru rescumperarea nóstra din rob'i'a intunerecului.

Poporulu celu ce umblá intru intunerecu a vediutu lumina mare. Lumin'a se ivesce dela resaritu ca lumin'a fisica, si cu radiele sale patrunde in inimele ómeniloru mai puternicu ca radiele sórelui prin mass'a expansiva a aerului. Lumin'a este Cristosu, care luminéza tuturoru in abundantia si cu mare efectu, cáci marinarii suferu naufragiu de multe ori candu turnurile de pe tiermurii marei sunt mai bine iluminate. Insa voi umblandu intru lumin'a lui Cristosu nu poteti intimpiná periculu nici odata. Mintea vóstra luminata cu invetiaturile ce Cristosu ni le au propoveduitu in restimpu de trei ani va fi ca unu cármaciu istetiu, care va scí conduce nai'a vietii vóstre prin tóte furtunile si valuerle amenintiatórie.

Acést'a pricependu-o magii, indata ce audira de nascerea lui Cristosu, ei grabira la Vitleemu incarcati cu totu felulu de daruri: auru, smirna si tamaia, iutrebandu unde este imperatulu celu ce s'a nascutu *„cá éta amu vediutu steu'a lui la resaritu si amu venitu se ne inchinamu lui“.*

Si unde vedem noi pre Isusu? Intr'o poiata slaba; ilu vedem ca infante iern'a jacundu si plangendu in ieslea dobitoceloru, elu infantele santu si nevinovatu! candu pe omulu Adamu intaiasidata ilu vedem desfatandu-se in gradin'a raiului. Asia era voi'a lui Ddieu! Cristosu imperatulu ceriului si alu pamentului n'are unde se-si plece nici capulu! Elu a fostu seracu ca noi se fimu bogati; s'a smeritu ca noi se ne inaltiamu. „In chipulu lui Ddieu fiindu, nu rapire s'a socotitu pre sine a fi elu intocma cu Ddieu; ci s'a micioratu pre sine chipulu robului luandu intru asemenarea omenesca facendu-se; si cu inchipuirea aflandu-se ca omulu“ (Filip. II. 5. 6. 7.)

Bucurati-ve dar' si ve veseliti, ca astadi poterea iadului s'a sfarmatu, si noue s'au deschisu ceriurile, poporulu celu ce umbla intru intunerecu a vediutu lumina mare.

Pote fi cineva asia inpetritu la inima, ca pentru acesta indurare mare se nu resplatésca Domnului nostru Isusu Cristosu? Nu presupunu! ci credu I. Crestini, ca voi sunteti recunoscatori mantuatoriului nostru Cristosu, si veti depune omagieile vóstre de iubire, dreptu daruri, totudeun'a noului imperatu, caci atata merita elu pentru bunatatea ce ni a facutu. Urmandu noi fapteloru lui Cristosu si vietii lui cei sante, i ducemu daruri multu mai pretiose ca ale magiloru si inca fora vr'unu greumentu; insa indata ce am escedatu, darurile nóstre vor fi respinse ca jert'a lui Cainu, caci dice: „De n'asi fi venitu si n'asi fi graitu lor, pecatu nu ar avea, era acuma nu au cu ce se mantu de pecatulu lor.“ (Ioanu XV. 22.)

Cristosu nu a venitu se-si cerce marirea naintea omeniloru. Elu ca Ddieu fiindu deseversitu, insusi este prea maritu. Cumca s'a facutu omu „acestu lucru este alu milei; a venitu in mitra fetioresca: acestu lucru este alu iubirei de omeni“ dice S. Crisostomu.

Ati vediutu I. Crestini, cum mantuatoriulu lumei, imperatulu imperatoru s'a umilitu pre sine luandu chipu de robu? Ati vediutu jacendu in iesle?

In aceste doue impregiurari se descopere bunatatea cea nemarginita alu Ddieu cãtra nemulu omenescu, si deodata iubirea lui cãtra cei de stare mai de diosu. Cristosu nici boieriloru nici domniloru nu s'aratatu antaiu ci pastoriloru; nu s'aratatu locuitoriloru din capitale ci la nisce-tiereni, la pastori, prin ce se dovedesce cãtu de tare iubésce elu pre omenii blandi si cãrati la inima, fia de orice stare.

Veniti dara I. Crestini depuneti si voi darurile vóstre imperatului infasiatu in iesle si ve aduceti aminte adeseori despre amorea, ce o are cãtra noi, multiamindu-i totudeuna, urmandu poruncile lui.

Fia ca nascerea Domnului se destepete in inimele vóstre indemnulu spre inaintarea binelui vostru si alu bisericei precum aceea a destepatu in magii ce se inchinau stelleru cunoscintia adeveratului Ddieu.

Fia ca bucuria, cu care serbati acesta santa di a nascerei Domnului se fia auguriulu unei vietii mai bune, unei vietii mai fericite. Aminu!

V. Mangra.

Vadi'a invetiatoriuului poporalu.

II.

Am accentuat din adinsu in partea prima a articulasiului meu, ca totu aventulu, totu sborulu instructiunei nóstre poporali este pendentu dela respectulu invetiatoriuului si popularisarea institutiunei de scola in antea factorului chiamatu de a-o sustiené si folosi pe aceea.

Am facutu acést'a in acea buna sperantia ca-mi va succede a depinge cãtu mai fidelu starea precaria a invetiamentului nostru de adi, si tristeles urmari din venitoriu. Caci noi nu numai

ca nu inaintamu conformu protensiunei tempului — dupa cum indrasnoscu a se fali unii cu progresulu dobanditu de vre-o doue dioceni — ci dorere intre impregiurarile actuali o se remanemu de totu indereptulu altor'a.

Se descindemu numai la realitate si ne vomu convinge ca este asia.

Inainte de acést'a cu 25-30 ani candu dupa dovedile statistice numerulu copiiloru capaci pentru instructiune era prin comunele nóstre abia pe diumetate de mare ca adi, numerulu scoliloru esistinti pre atunci potemu dice ca nu a fostu in asia disproporzione ca si acum, séu cu alte cuvinte, pana candu copiii de scola prin immultirea poporului se totu sporescu din anu in anu, pe atunci in forte neinsemnata proportiune cresce numerulu scoliloru pe la noi. Si asia nu e mirare deca scól'a insasi dupa natur'a ori carui lucru, nu se póte de ajunsu popularisá, nu-si póte casciga destui aderinti, cari spriginindu-o se o inaintedia spre destinulu ei. —

Si acést'a este forte nataralu, caci de vom intrá — asia dicendu — in ori care comuna de ale nóstre, dar mai vertosu de vom cercá comunele mai inpopulate, ne vom convinge ca abia un'a tertialitate — dicu multu, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$. ba in multe locuri abia $\frac{1}{6}$ dintre copiii de scola cercetédia prelegerile, dar si acesti'a cãtu se póte de neregulatu. Ceialalti apoi, partea preponderanta, crescu numai dupa obiceiurile vechi, numai pe bas'a datineloru de di fora tóta ratiunea. —

Acuma intrebu: óre cei ce se crescu in scola — presupunendu ca au invetiatoriu bunu priceputu — dupa ce si-au finitu cursulu lor elementariu cu succesulu celu mai laudabilu; — dupa ce in etatea loru frageda de 12-15 ani candu nu li se mai póte impune detorintia de a repetá cele invetiate si candu acesti'a se afla inca inverst'a cea mai cruda de nu sciu nici macar alege binele din reu, cu atãtu mai pucinu a pretiui sciintia: devenindu acesti'a érași in societatea masei mari lipsita de cea mai mica schinteia de iubire cãtra scola, óre nu se vor desbraca de tóte cele bune pana a fi ajunsu la starea barbatiei? óre nu se vor asia dicendu — mai denaturá? —

Cu dorere trebuie se afirmu ca acest'a este defectulu celu realu — generalisatu deja pretotindenea printre poporu, la acariu suprimere a conlucrá este prim'a detorintia a fiescecaru'a pedagogu conscientiosu si omu de bine.

Onóre si multu respectu pucniloru carturari ai nostri din poporu, caror'a li-au succesu a sparge acestu caote si a-si conservá dobandit'a cunoscintia. Dar repetindu, dicu acesti'a — facia de massa mare — sunt forte pucini, sunt intr'unu numeru disparetoriu si togmai de ar voi a innaintá caus'a invetiamentului — de acarei necesitate sunt patruși, au se intempine cele mai inevitabile obstacule din partea maioritatii preponderante. Apoi sé nu perdemu din vedere, ca astadi avemu constitutiune si noi gr. orientalii inca un'a dintre cele mai liberali ce numai póte se esiste; sórtea poporului este in man'a sa, elu are de a-si crofi si decide venitoriuulu. Si óre intre cercustarile subversante, potemu acceptá dela votulu aceluia asia precum e elu adi si precum continua a fi ceva bunu si salutariu in acést'a cauza? Permita-mi Onorabilulu publicu cetitoriu, ca pe tomeiulu celoru es-puse se afirmu cu tóta sinceritatea, ca nu!

Ce e deci de facutu? Opiniunea mea in acestu meritu este urmatoria.

Ca se potemu progresá rationalu; ca scopulu maretiu alu scólui se-lu realizamu trebuie se-i castigamu respectu din partea poporului, ca acest'a pe intrecute se ofere denariulu seu intru promovarea instructiunei, pentru cea mai simtita lipsa a sa; si in fine trebuie ca invetiatoriuulu poporalu se ajunga a fi recunoscutu de ceea ce intr'adeveru este elu. Detorintia nóstra a invetiatoriloru populari, si a tuturoru carturarilor sinceri cari locuescu intre poporu si au desteritata de a-sci impartasi cunoscintiele lor altor'a, este instruirea si crescerea celoru inaintati in etate, crescerea si instruirea juniloru adulti din poporu.

Nu esageredi, candu dicu, ca acést'a este adi un'a dintre cele mai tari mai eficaci si mai sigure garantii intru ajungerea scopului nostru de crescere.

Este lucru de mii de ori accentuat si intonatu de lumea civilisata, ba este chiar unu principiu pedagogicu cardinale, fora de care in veci nu vom ajunge unde dorimu, ca cas'a parintésca are se stee in cea mai strensa legetura cu scól'a. Pana candu nu vom avea parinti cari se scie pretiui si stimá mentiunea scólui, si cari se scie lucrá in conformitate cu principiile moderne ale crescerii, pana atunci zidimu la unu edificiu fora de fundamentu solidu, care din di in di ne amenintia totu mai multu cu ruinarea.

Si óre se afla unu modu mai practic? Óre spre ajungerea scopului indegetatu existe o cale mai chiara decãtu a instrua formalu pe tenerii de 16-20-25-30 ani, care parte sunt adi, parte

au se dovina câtu mai curendu parinti, intru cunoscerea detorintelor lor ca atari? Eu celu pucinu care de 12 ani nu arare ori am meditatú asupr'a acestei cestiuni, nu cunoscú aci mai siguru espediente.

Dar afara de acésta recerintia capitala, sunt sute de altele a caroru lipsa o semtiesce poporulu nostru pe totu momentulu.

Séu cine va cutezá se afirmé, cá tenerimeii nóstre din provincia nu-i lipsesce in mare gradu blandéti'a, cunoscerea regulelor cuventintei si mai presusu de tóte cele ale cestiunei si indulgentiei facia de confratele si aprópele seu; óre cine nu vede in tenerimea nóstr'a lips'a cea mai mare de socialismu? si cine nu s'a convinsu de atâtea ori cumca poporulu in genere, câtu de pucina intipuire si conceptu are despre drepturile si detorintele sale ca cetatiénu, ca patriotu? Apoi superstitionele, credinti'a in vrágeri si bobóne ce dimendiuni iau din di in di?

Tóte aceste defepte si altele de asemenea — de nou accentuediu, cá numai prin conversare fidela, chiara si consciéntiósá cu tenerimea nóstrá inaintata in etate, se potú mai usioru corege si delaturá. —

Aci insa credú, cá mi se va reflectá din mai multe parti, cá acést'a ar fi o noua detorintia o noua sarcina pe umerii cei tabariti ai invetiatorilor nostri poporali; si cá prelanga salariele precáre de adi, mintea sanitósá nici póte pretinde asia ceva. Sciu, cunoscú si sum unulu dintre cei ce mai multu simtiescu greutatea acestei intreprinderi, dar fiindu in deplin'a credintia si convingere, cá o activitate sincera a invetiatorilor nostri in ast'a directiune, li ar produce acestor'a garanti'a esistintiei, redicarea vadii si a caracterului, mai apoi reputatiunea publica, indrasnescu cu fruntea deschisa a-o recomandá tuturoru acelorú barbati, cari credú, cá implinirea cu scumpetate a unorú detorintie este bas'a celorú mai salutarii si temeinice drepturi cele póte cascigá omulu. —

Am vedintu câtu de pucinu au potutu influentiá de 5 ani de dile legile patriei asupr'a instructiunei poporali; am avutu ocasiune a ne convinge despre debilulu resultatu ce au seceratu rigórea acelor'a intr'unu periodu de $\frac{1}{2}$ dieceniu. Si pentru ce? Pentru cá poporulu, factorele principalu, care prin vitregitatea temporilurú fatali, a devenitu strainu de acésta ideia nu admite cu deplina interesare nici celu mai micu sprijinu intru realizarea ei.

Poporulu trebuie deci se-lu cascigamú pentru acestu principiu, si resultatulu neincungiuratu va urmá. —

Am disu mai susu, cá la scopulu acést'a numai instruirea cu abnegatiune a tenerimeii nóstre ne póte conduce, acést'a si acuma o mai repetiescu cu tóta firmitatea.

Se aruncamú deci o privire scurta si se esaminamú midilócele mai de capetenia conducátorie la scopu.

Credú cá va fi de prisosu a spune aci, cá sesonulu de iérna, serile cele lungi este tempulu celu mai potrivitú spre acést'a, deórece este cunoscutu tuturorú cá guvernulu tieriei acú de 3 ani practicadia acést'a modalitate. Serile-de iérna dar se fia tempulu candu invetiatorilulu convenindú cu tenerimea nóstrá mai inaintata in etate, cáre dispune de o inima si minte susceptibila — va face pe economulu diliginte si istetiú, care in dulcea sperantia, cá la vér'a cea mai deaprópe o se se delectedie in frumseti'a rodurilurú sale, seuita tóta obosél'a, tóte sudorile ce i se causédia prin impartirea si aruncarea sementiei celei sanitóse. —

Acésta intreprindere se va continuá pana atunci, pana candu va succede a infintiá si compune in comuna o societate de conveniri, o societate de lectura si conversare, ai caroi membri se fia creati si condusi de noi si prin noi, cáci numai prin acestu medilocu, mereu si graduatu, ne vomú vedé fatigieile incoronate cu celu mai multiemitoriu resultatu, aflandú cá am creatu civi iubitori de sciintia, prin cari se promovamú interesele literaturei nóstre; cá am creatu parinti intr'unu numeru considerabilu, cari o se lucre cu interesu invapaiatu pentru scóla si luminarea generale; si in fine cá ne am diditu noi insine edificiuulu vadii, onórei si recunoscintiei prin ce émanciparea cea de atâtea ori si cu atât'a focu intonata de ai nostri, o vedemú realizata chiar prin manile, zelulu si activitatea nóstrá propria.

Socodoru in Decembre 1873.

Ionu Savonescu,
invetia. popor.

Regulamentu

pentru atributiunile de precadere ale metropolitulu primatu alu Romaniei, dupa cum s'a modificatu de St. Sinodu in siedinti'a sa de la 26 Noembre, anulu 1873.

Art. 1. Pre temeiulu legii dela 14. Decembre 1872 pentru alegerea metropolitilurú si episcopilorú eparchiotti, cum si a con-

stituirii St. Sinodu, metropolitulu Ungro-Vlachiei este toto-data si primariu alu întregéi Romanii (art. 17.) Totu acólo se stabilescú principiulu, cá primatulu are rangulu de precadere inaintea metropolitulu Moldovei.

Art. 2. Acésta precadere se esprimá atátu in presiederea St. Sinodu câtu si la oficiile divine si la tóte ceremoniile, fia religióse, fia civile, candu primatulu se afla împreuna cu ceialati ierarchii ai tieriei.

Art. 3. Candu St. Sinodu va gasi cu cale a se visitá in numele seu si in interesulu bisericeii un'a séu mai multe eparchii ale tieriei, acésta visitare se va face de presiedintele séu primatulu Romaniei, si in casu de legitima impedecare, de metropolitulu Moldovei, in lips'a amendurorú metropolitilurú, Santulu Sinodu pentru visitarea eparchiilorú, in interesele generali ale bisericeii, va delegá pre episcopulu celu mai vechiu in hirotonia.

Art. 4. Toti ierarchii si totu clerulu detoresce respectulu cuvenitu primatulu Romaniei, in calitate de presiedinte alu St. Sinodu.

Se intielege cá prin acést'a nu se jignesce intru nimicu positiunea neatarnata ab-antiquo a ambelorú metropolii ale tieriei un'a catra alt'a. De aceea si primatulu, presiedinte alu St. Sinodu, in relatiunile sale atátu cu metropolitulu Moldovei câtu si cu episcopii eparchiotti, va observá regulele statornicite de canóne séu de vechile obiceiuri ale tieriei.

Art. 5. Titlulu cu care trebuie a se adresá toti ierarchii si clerulu catra metropolitulu primatu este: Inaltu Prea Santulu archiepiscopu si metropolitu alu Ungro-Vlachie primatu alu Romaniei si presiedentele santulu Sinodu. Titlulu de „Archiepiscopu si Inaltu Prea Santulu“ apartiene de dreptu si metropolitulu Moldovei.

Art. 6. Santulu Sinodu reprezenta de dreptu bisericeii romana in facia cu celelalte biserice ortodoxe. Relatiunile acestor'a cu bisericeii romana se intretienú prin organulu presiedintelui St. Sinodu, elu apoi le spune la cunoscinti'a Sinodulu in cea diutaiu a sa sesiune ordinara séu estraordinara.

Art. 7. Metropolitii Romaniei, candu urméza a trece unulu in eparchiile din jurisdicitiunea celuialaltu sunt datori a cere de la acést'a bine cuventare.

Episcopii eparchiotti, in asemenea casuri vor cere binecuventarea scaunulu metropolitianu de care aterna.

Esceptiune de la dispositiunile de mai susu se va face candu acésta visitare va fi a se indeplini in urm'a unei hotariri a St. Sinodu, séu candu ierarchii bisericeii vor fi convocati la sesiunile sinodale séu la ale Senatulu.

Art. 8. Metropolitulu primatu adreséza chiamarile canonice la Sinodu catra toti membrii din tóta Romania, dupa ce a esitu in Monitorulu oficiale decretulu Domnitoriulu de convocare la St. Sinodu si a primitu insciintiare despre acést'a de la ministériulu cultelorú.

Art. 9. Oricine dintre membrii clerulu romanu va contraveni acestorú dispositiuni cade sub judecat'a bisericeasca.

Acestu regulamentu s'a votatu in unanimitate de catra St. Sinodu alu st. bisericeii autocefale ortodoxe romane, in siedinti'a sa dela 26. Noembre, anulu 1873.

Presiedintele St. Sinodu.

Nifonu, Mitropolitulu Ungro-Vlachiei.

(L. S. st. sinodu).

Condaculu nascerii Mantuitorilui.

Se vede la metafrastu in 1-a di a lunei lui Octovre, in carea se serbéza santulu Romanu cantaretiulu, cá acestu santu parasindu-si patri'a si loculu nascerii, carea era cetatea Edesei, s'a dusu la Constantinopolu si s'a asediatu intr'o manastire a Nascátorei de Ddieu din Vlaherne. Acestu barbatu intieptu si tematoriu de Ddieu de multe-ori mergea din chili'a s'a la bisericeii Preacuratei din numita manastire, unde nóptea intréga o petrecea in meditatiuni evlavióse. La priveghiarea nascerii lui Cristosu aflandú-se elu—dupa datina—in biserica, de ostenela a adormitu pucinu si i-s'a parutu cá vede preazant'a, carea tienea in mana o carte si i dicea lui: deschide-ti gur'a ta, cá se mananci dariuirea acést'a ce-ti facu; la ce elu deschidendu-si gur'a i s'a parutu cá inghite cartea. Atunci s'a desteptatu si facenduse diua s'a suitu pe amvonu a cantatu cu multa evlavia condaculu serbatorii: *Fetiór'a astadi pre celu mai pre sus de fintie nasce etc. etc.*

Acést'a cantare nóua cu atât'a dulcétia fu de elu esecutata, in câtu toti devenindú incantati de testulu si melodi'a ei: diceau cá nu dela ómeni ci din ceru i s'a datu lui darulu acést'a.

Aradu, 8. Decembre. 1873.

Stimate Domnule Redactoru!

Binevoiti a dá locu, in colónele stimabilei foi, ce redigeati, urmatórelor orduri referitórie la articulu aparutu in Nrulu 76 alu acestei foi, intitulatu: „Formarea clerului teneru.“

Nimicu mai la ordinea dilei nu este de cátu formarea clerului teneru, dela care atérna putemu dice esistinti'a unui poporu. Cine altulu decátu preotulu e chiamatu pentru de a luminá si invetiá poporulu? si déca acest'a nu posiede cum dice auctorulu numitulu articulu perfect'a cunoscintia a teologiei si a moralului crestinescu, fi-va óre atunci preotulu acel'a in stare a convinge pre poporulu seu despre credinti'a cresitnescá pre deplinu? Nu, pentrucá lucru naturalu este, cá numai atunci pote-mu pre deplinu convinge pre cineva, déca acelu'a i aratamu adevverulu intaritu séu basatu pre argumente neresturnavere; care unu preotu nu le póte posiede, déca densulu nu si le va cascigá prin diliginti'a propria, ocupanduse multu cu cartile sánte. Noi, clericii ne avendu ocasiune a ne ocupá strictamente cu sciintiele edificatórie pentru preotu remanemu la urm'a urmelor numai cu aceea ce am invetiatu in scóla, si déca tenerimea clericala va remané numai pre langa acele, ce se propunu in scóla, si nu va frundiarí cartile cele sánte si se scrutedie din ele adevverurile acelea pre cari e basata sciinti'a teologica, atunci noi neci candu nu vomu fi norocosi a vedé in fruntea poporului nostru preoti eruditi; — deci fórte nimeritu dice dlu V. Mangra cá „infiintierea unui seminaru este la noi cea mai mare lipsa“ in care se se creasca tenerii clerici corespondiatoriu carierii lor sublime; si déca noi vomu avé in fruntea poporului nostru astfelu de preoti cari se-lu scie conduce spre bine, áretandu-i calea cea mai drépta conducátore la scopu, atunci poporulu nostru va fi fericitu, pentru cá „ferice de turm'a, a carei pastoriu o scie conduce la pasiunea cea buna.“

I. Morariu,
teologu.

Micalac'a, 19. Decembre 1873. st. u.

Onorabila Redactiune!

In. nr. 72. a multu pretiuitei „Lumin'a cu datulu din Aradu in Noemvre 1873. am scrisu unu respunsu la o corespondintia ce a aparutu in Nr. 81. a „Albinei“ si in Nr. 66. a. „Luminei“ in caus'a alegerii de invetiatoriu din „Micalac'a“ in care corespondintia am disu, cá am rogatu si pre Onorabil'a Redactiune dela „Albin'a“ ca se publice acelu respunsu ca nu cumv'a onoratiu lectori a „Albinei“ se fia in convingere cá cele ce s'au scrisu de invetiatoriu din Sioimosiu sunt adevverate: de órece in sa nici pana astadi nu-a aparutu in „Albina“ me afliu necesitatu a declará, cá corespondinti'a aparuta in nr. 72. a „Luminei“ si subscrisa de mine se servésca de respunsu si la corespondinti'a subscrisa de Euthimiu Bugariu in Nr. 81. a „Albinei“.

Ioanú Clór'a.

Multiamita publica.

Subscrisulu mi-tienu de santa datorintia, a esprimá cea mai cordiala multiamita, onoratoriu reprezentanti comunali, cari luandu in consideratiune sarcin'a cea grea a invetiatoriuului in tempulu de asta-di, — avura bunatate a-mi dá din pamentulu comunalu, trei jugere de pamentu aratoriu spre folosire, pana veiu fi ca-invetiatoriu in comun'a Fibisiu.

Fibisiu, 17. Decembre 1873.

Nicolau Lep'a,
invetiatoriu.

Concursu

2

Pentru vacant'a parochia din Roitu Protopresbiteratulu Oradii-marii:

Emolumintele sunt: $\frac{3}{4}$. din o sesiune de pamentu, biru cáte o vica dela 140. de case, stólele indatinatate si cortelu liberu.

Doritorii de a recurge, vor trimete recursurile lor bine instruate, cu documintele lor pentru o parochia buna in intielesulu statutulu organicu pana in 23. Decemb: a. c. candu va fi si alegerea, adresate Comitétulu parochialu din Roitu. Datu in Roitu in 25: Noem: 1873.

Comitétulu parochialu — In contielegere cu mine **Simeonu Bica**, Protopres: Oradii.

CONCURSU

2

Pentru vacant'a parochia din Bicaciu Protopres: Oradii mari:

Emolumintele sunt: Un'a sesiune de pamentu, biru dela 72. de case cáte un'a vica. stólele indatinatate, cuartiru a se esarendá.

Doritorii de a recurge la acésta parochia, au a-si trimete recursurile lor bine instruate dupa statutulu organicu — cu testimoniu pana in 27. Decem: a, c. candu va fi si alegerea, adresate Comitétulu de adreptulu la Protopopulu tractualu. — Datu in Oradea-mare in 2. Decem: 1873.

Comitétulu parochialu. In contielegere cu **Simeonu Bica** Protopres: Oradii-mare.

CONCURSU

3

Pentru statiunea invetiatorésca dela scóla I. confessionala gr. or. romana din comun'a Curticiu — devenita vacanta prin mórtea invetiatoriuului Georgiu Ispravnicu — pana la 26 Decembre (a dou'a di de cratiunu) anulu 1873.v. candu e a se intemplá si alegerea. —

Emolumintele sunt: 400 fl. v. a. salariu anualu, — 12 orgii de lemne, din care se va incaldí si scol'a, — $2\frac{1}{2}$ jugere de pamentu aratoriu estravilanu, — cortelu liberu cu gradina de legumi, — si pentru unu servitiu funebrele 1 fl. v. a. ca stóla regulata fipsata de comitétulu parochialu.

Recurentii au asi instruí recursele cu atestatu de botezu, despre portarea morala si praca indestulítore pe terenulu invetiamentulu, testimoniu de calificatiune, documentu despre scirea limbei magiare, si cunoscerea germanei; cei cu clase gimnasiale séu reale se voru compará cu cei cu praca invetiatorésca; apó in o dumineca séu serbatóre pana la — séu in diua alegerii au a-se presentá in sant'a biserica pentru a-si manifestá desteritatea in cantare; éra recursurile adresate comitétulu parochialu au ale tramite Inspectorulu cercualu confessionalu din Curticiu Cottulu Aradu p. u. Curticiu.

Datu in Curticiu 18. Novem. 1873.

Comitétulu parochialu

Cointielesu cu inspectorulu cercualu **Moise Bocsianu.**

CONCURSU.

3

Pentru postulu invetiatorescu in comun'a Hasiasiu tractulu protteralu alu Hasiasiulu pana in 30 Decemvre a. c. candu va fi si alegerea:

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a substerne recursele cu man'a proprie scrise si adresate comitétulu parochialu din Hasiasiu — si substernute D. Inspectoru scolaru cercualu Georgiu Petroviciu, in Budintiu: instruite cu testimoniu despre absolvarea preparandiei, despre esamenulu de calificatiune, despre mai multe intreprinderi pregatítore si de moralitate pana in diu'a mai sus insemnata: tot-odata aspirantii la acestu postu, au in un'a din dominici séu serbatori a se presentá la biserica, pentru a dovedí desteritatea in tipicu si cantu.

Emolumentele legate la acestu postu sunt:

- 1.) Cuartiru liberu cu gradina de legumi.
- 2.) 75 fl. 50 cr. v. a.
- 3.) $12\frac{1}{4}$ meti grau.
- 4.) $12\frac{1}{4}$ meti cucurudiu.
- 5.) 4 fonti lumini.
- 6.) 6 stangeni lemne.
- 7.) $2\frac{1}{2}$ jugere de livada. (fenétie)
- 7.) $\frac{1}{2}$ jugeru pamentu aratoriu.

Hasiasiu, 5. Decemvre 1873

Comitétulu parochialu

in contielegere cu dlu Inspectoru scolaru **Georgiu Petroviciu.**